

KALVARIJOS SAV. SANGRŪDOS GIMNAZIJA

PATVIRTINTA

Kalvarijos sav. Sangrūdų gimnazijos
direktoriaus 2020 m. sausio 2 d.
įsakymu Nr. V1-4**PATYČIŲ IR SMURTO PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO
TVARKOS APRAŠAS****I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Kalvarijos sav. Sangrūdų gimnazijos patyčių ir smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašo (toliau – tvarkos aprašas) paskirtis – padėti gimnazijoje užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, patyčių apraiškomis aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi visiems bendruomenės nariams.

2. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymu, Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymu, Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymu, Patyčių prevencijos vykdymo Kalvarijos savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose tvarkos aprašu ir kitais teisės aktais.

3. Tvarkos aprašas nustato patyčių ir smurto stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą gimnazijoje.

4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

4.1. *individualizavimo*. Turi būti atsižvelgiama į vaiko amžių ir brandą, jo psichikos ir fizines savybes, poreikius, socialinės aplinkos ir kitas svarbias ypatybes;

4.2. *vaiko interesų ir gerovės pirmumo*. Imantis bet kokių su vaiku susijusių veiksmų, svarbiausia – vaiko interesai;

4.3. *orumo*. Vaikai neturi būti žeminami, su jais neturi būti nepagarbiai elgiamasi;

4.4. *nediskriminavimo*. Veiksmų imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias, besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus, rasės, lyties, kalbos, socialinės padėties, sveikatos ar kitokių aplinkybių;

4.5. *bendradarbiavimo*. Vaiko priežiūra, socialinė integracija (reintegracija) ir socializacija grindžiamos visų šiame procese dalyvaujančių asmenų tarpusavio pagalba;

4.6. *konfidencialumo, skaidrumo, nešališkumo, kolegialumo* principais priimant sprendimus.

5. Visi gimnazijos bendruomenės nariai turi būti supažindinti su tvarkos aprašu pasirašytinai:

5.1. nepedagoginius darbuotojus supažindina gimnazijos direktorius įsigaliojus tvarkos aprašui;

5.2. pedagoginius darbuotojus supažindina gimnazijos direktoriaus pavaduotojas ugdymui įsigaliojus tvarkos aprašui;

5.3. mokinius supažindina klasės auklėtojai per pirmąjį mokslo metų valandėlę;

5.4. tėvus (globėjus, rūpintojus) supažindina klasės auklėtojai per pirmąją klasės tėvų susirinkimą.

6. Tvarcos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės kitam asmeniui daromi tyčiniai pasikartojantys veiksmai, kuriais siekiama pažeminti jo reputaciją ar orumą, jį įžeisti, įskaudinti ar kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.1.1. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, pašaipios replikos, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.1.2. **fizinės patyčios**: mušimas, kumščiajimas, stumdymas, pargriovimas, spaudimas, dusinimas, įspyrimas ar spardymas, kitas užkabinėjimas, nepadorūs gestai, turtinė žala ir kt.;

6.1.3. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas, gero vardo gadinimas, manipuliavimas draugyste, reketas ir kt.;

6.1.4. **patyčios kibernetinėje erdvėje**: patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijomis ir/ar informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui (skaudinančių ir/ar gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.);

6.2. **konfliktas (konfliktinė situacija)** – tai vienkartinis vienodos ar panašios psichologinės jėgos asmenų ar asmenų grupių tikslų, pozicijų, nuomonių, požiūrių susidūrimas, rimti nesutarimai, sukelti dalyviams nemalonius jausmus, išgyvenimus;

6.3. **patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojama;

6.4. **besityčiojantysis** – mokinys ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

6.5. **patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys(-jai);

6.6. **patyčių stebėtojas** – mokinys, matantis ar žinantis apie patyčias;

6.7. **patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti imantis gimnazijos bendruomenės narių (mokinių, administracijos atstovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

6.8. **patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus);

6.9. **patyčių prevencijos ir intervencijos stebėsena** – patyčių situacijos gimnazijoje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

II SKYRIUS

PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA

7. Patyčių ir smurto prevencija ir intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėsena rūpinasi gimnazijos administracija, vaiko gerovės komisijos nariai, klasės auklėtojai, o ją vykdo visi gimnazijos bendruomenės nariai.

8. **Gimnazijos vadovas** yra atsakingas už tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio gimnazijos patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą gimnazijos bendruomenei ir vykdymą.

9. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja Olweus patyčių prevencijos programos koordinavimo grupė, Vaiko gerovės komisija.

10. Olweus patyčių prevencijos programos koordinavimo grupė kasmet:

10.1. inicijuoja anoniminę vaikų apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

10.2. atlieka gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias analizę;

10.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie smurtą ir patyčias analizės duomenimis rengia smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

10.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

10.5. teikia siūlymus gimnazijos vadovui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo mokykloje, gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto ir patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais.

11. Vaiko gerovės komisijos narių, atsakingų už patyčių ir smurto prevencijos ir intervencijos koordinavimą, sąrašas ir kontaktinė informacija skelbiama viešai mokiniams ir jų tėvams (globėjams, rūpintojams) prieinamoje vietoje (internetinėje svetainėje).

12. Klasės vadovai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą ir patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

III SKYRIUS PATYČIŲ INTERVENCIJA

13. Visais įtariamų ir realių smurto ir patyčių atvejais kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas reaguodamas:

13.1. Įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ar patyčias – nutraukia bet kokius įtarimą keliančius veiksmus; esant elektroninėms patyčioms, išsaugo nurodymus.

13.2. Primena mokiniui, kuris smurtauja ir/ar tyčiojasi, Olweus patyčių prevencijos programos taisykles prieš patyčias, mokinio elgesio taisykles.

13.3. Jei mokiniui reikia pagalbos, kreipiasi į visuomenės sveikatos priežiūros specialistą, esantį gimnazijoje, į tėvus (globėjus, rūpintojus), esant reikalui kviečiama policija, greitoji pagalba;

13.4. Informuoja klasės vadovą apie įtariamą ir/ar įvykusią smurtą ar patyčias; elektroninių patyčių atveju, pateikia išsaugotus įrodymus. Informuoja, kas dalyvavo įvykyje, kokių sudrausminimo priemonių buvo imtasi.

13.5. Atsižvelgiant į smurto ir/ar patyčių apimtį ir dydį:

13.5.1. įvykis pranešamas gimnazijos administracijai ar pagalbos vaikui specialistams;

13.5.2. informuojami mokinių tėvai;

13.5.3. pildomas patyčių atvejų registracijos žurnalo protokolas (pridedama);

13.5.4. pranešama patyčių prevencijos koordinavimo komitetui;

13.5.5. pranešama gimnazijos Vaiko gerovės komisijai.

14. Siekiant mažinti smurto ir patyčių kiekį tarp mokinių, taikomos Olweus patyčių prevencijos programos nuobaudų sistema – „nuobaudų kopetėlės“ (pridedama).

15. Mokiniui pasityčiojus iš gimnazijos darbuotojo, patyręs patyčias darbuotojas informuoja gimnazijos direktorių, kuris imasi gimnazijos veiklos dokumentuose numatytų veiksmų.

16. Gimnazijos darbuotojui pasityčiojus iš mokinio, mokinys arba jo tėvai (globėjai, rūpintojai), arba kitas asmuo, pastebėjęs ar įtaręs patyčias, informuoja gimnazijos direktorių raštu, kuris imasi gimnazijos veiklos dokumentuose numatytų veiksmų.

17. Patyčių dalyviams pagal individualius poreikius gimnazijoje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba. Tais atvejais, kai yra kitos priežastys, dėl kurių negali būti teikiama švietimo ar kita pagalba ar netikslinga ją teikti gimnazijoje, vaiko gerovės komisija rekomenduoja kreiptis į kitas pagalbą teikiančias institucijas.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

18. Gimnazija sudaro sąlygas kiekvienam mokiniui nuolat dalyvauti bent vienoje nuoseklioje, ilgalaikėje socialinėje ir emocines kompetencijas ugdančioje prevencinėje programoje, apimančioje smurto, alkoholio, tabako ir psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevenciją, sveikos gyvensenos skatinimą.

19. Gimnazijos vadovas metinėje veiklos ataskaitoje Kalvarijos savivaldybės tarybai pateikia informaciją apie šio Aprašo įgyvendinimą, gimnazijoje naudojamas aktyvias patyčių prevencijos priemones ir nustatytus patyčių atvejus bei į juos reaguojant atliktus veiksmus.

20. Visi dokumentai ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus jo interesus.

21. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas yra skelbiamas gimnazijos internetinėje svetainėje.

Kalvarijos sav. Sangrūdų gimnazija**PRANEŠIMAS APIE PATYČIAS**

Data.....

Patyčias patyręs asmuo.....

Besityčiojęs asmuo(-ys).....

.....

Patyčių pobūdis (pažymėkite visus tipus, kurie tinka šiai situacijai):

- Patyčios kibernetinėje erdvėje
- Žodinės patyčios
- Fizinės patyčios
- Socialinės patyčios

Kita.....

Incidento vieta:.....

Incidento laikas.....

Patyčių stebėtojas(-ai).....

.....

Apie incidentą pranešė

(parašas)

(vardas, pavardė)

Kalvarijos sav. Sangrūdų gimnazija**PRANEŠIMAS APIE PATYČIAS**

Data.....

Patyčias patyręs asmuo.....

Besityčiojęs asmuo(-ys).....

.....

Patyčių pobūdis (pažymėkite visus tipus, kurie tinka šiai situacijai):

- Patyčios kibernetinėje erdvėje
- Žodinės patyčios
- Fizinės patyčios
- Socialinės patyčios

Kita.....

Incidento vieta:.....

Incidento laikas.....

Patyčių stebėtojas(-ai).....

.....

Apie incidentą pranešė

(parašas)

(vardas, pavardė)